Број 19. У Новом Саду у петак 25. јануара 1902 Година XXXVII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за празником.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од нетка цена је: за цела година 2 круне, на целу годину 4 круне.

Појединн бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“, деоничарског друштва за издавање српских књига и новина, у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Шта значе догађаји у Госпићу?

О ономе, што се догодило у Госпићу и о ономе, што је после изашло из тога, пише се на све стране. Нешто започела два-три шегрта, а сада се развило из тог велико политично питање и ствар је наслетку дошла пред сабор. Бар је одаслата представка.

Ми смо о свему овоме писали већ неколико пута. Треба имати на уму ово: Срби из околине Госпића, нису дошли ове године први пут у Госпић окићени српском траком, да иду за богојављенском литијом. То је тако било и прошлих година.

А тек сад, ове године, долазе некоји хрватски младенци и покушавају, да деру са српских прсију тробојницу и тиме изазивају неред.

Бивало је и тога и томе слично. Но где нема скривених намера, тамо власт чини своју дужност. Она узима у заштиту нападнуте од нападача. И она издаје наредбе против оних, који чине изгреде.

Но овде сад бива друкчије. Власт у Госпићу, да би очувала мир и ред, забрањује кићење са врпцама, које имају истоветне боје заставама краљевине Србије.

Као што се види, сама власт у Госпићу направила је од сокачког изгреда политичко питање. И не само то, него је узела да решава једно политичко питање — противу Срба и издаје наредбу, коју смо ми већ донели у „Застави“.

Срби се жале бану, ништа. Него после оне наредбе издаје још општинско поглаварство у Госпићу проглас, који се чита пред свима црквама, а који јавља о забрани српске тробојке и назива православне Србе: „Хрвати ришћани“.

Свега овога не би било, бар не тако брзо, да котарски предстојник није знао како ветар дува у Загребу.

Шта да се претварамо, ово је све намештено, удешено, смишљено, да се Србима узме оно, што им припада и да се полако почну терати све јаче у буџак.

Та сад их више не требају у сабору. Они су учинили своју дужност, учврстили су данашњу владавину, сад ће их бацити као исцеђен лимун.

Шта, зар немамо право! Е, па видећемо! Ено Срба клубаша у сабору! Ено представке. Дед да видимо шта ће учинити. И да видимо, шта ће учинити она већина којој и они припадају. — Јест, да видимо! И видеће народ јасно, па да се бар више не варамо.

А сад доносимо представку Срба у Госпићу, коју су поднели сабору.

* * *

Високи саборе!

Српски народ у личко-крбавској жупанији поднио је Високом сабору своју смјерну представку мјесеца децембра 1898. године у којој је изразио своју најсмјернију молбу, да Високи сабор изволи узаконити оправдана права српскога народа у нашој домовини у погледу српске народне заставе, ћирилице, српске народне школе и равноправности православне српске пркве.

Високи сабор повео је ријеч о поменутој представци и уступио је Високој кр. земаљској влади с препоруком, да ствар испита и у своме дјелокругу ријеши у три тачке, а да поднесе сабору, у своје вријеме сходан законски предлог о интерконфесионалном закону.

Преузвишени госп. бан изјавио је у сабору да нема никакве сметње да се остваре истакнуте жеље српскога народа, само је од пријеке потребе, да Висока влада темељито испита и проучи све чињенице, док се страсти у земљи стишају.

Док смо ми Срби овога краја очекивали, да висока влада испита све чињенице и док се страсти стишају, издао је Славни Е. А. Одбор горњо-карловачке дијецезе наредбу, која је истовјетна са наредбом вел. жупана жупаније личко-крбавске од 20. новембра 1899. број 2022. в. ж., и којом се одређује да се на црквама и парохијалнијем домовима може извјешати српска народна тробојна застава, која се у тијем наредбама назива „црквено народна застава грчко-источне цркве“, уз земаљску заставу.

Православни Срби у овоме крају, послије те одлуке Високог сабора, изјаве преузвишеног госп. бана и наредбе Слав. Е. А. Одбора, нијесу ни у једној прилици истицали српске заставе на својијем домовима и у својијем породичнијем слављима, као што је то био сталан обичај прије поменуте наредбе, осим можда неколика незнатна случаја неука свијета, с пунијем увјерењем и надом, да ће ријешење Високе кр. земаљске владе скоријем развеселити српски народ овога краја.

Траке и боје српске народне тробојнице употребљавао је српски народ нашега завичаја од вајкада на комадима свога одијела, у везиву, у ткању и свуда гдје му је био обичај.

Комади нашега одијела и везови наши, у бојама српске народне тробојнице, окићени са тракама и без њих, били су на разнијем изложбама, па и на последњој јубиларној изложби загребачкој, и свуда су, не само лијепо примљени, но и дипломирани, па и награђени, и то није ником противно било.

Народ се српски у овоме крају до сад китио тракама српске тробојнице и то ником није сметало ни било зазорно.

Поједине фабрике цигарет-папира и жигица, да угоде осјећајима српскога народа издавале су и издају своје производе, на којима се јасно виде боје српске народне тробојнице. Па и фирма Рајзнер у Осијеку издавала је, па издаје и данас жигице у кутијама, на којима су тачно обиљежене боје српске народне тробојнице. Народ је српски овога краја употребљавао те производе. Омладина је од миља придјевала на се те тробојне папириће, и то ни једном паметну човјеку није било противно, а властима најмање.

Све је то тако било код нас до скора. Но од недавно, од кад је примио управу општине госпићке Марко Дошен, некадањи уредник правашког листа „Хрвата“, почели су госпићки пандури јавно, на сајму, отимати од српскијех момака понајприје цигарет-папир са бојама српске народне тробојнице, а после и траке са бојама српске народне тробојнице.

Таки поступци госпићке полиције огорчили су и увриједили српски народ, који се из околице стјече на госпићки сајам.

Давнашњи је обичај, да Срби из околице Госпића долазе на дан св. Богојављења у Госпић, ради свечане литије, у којој учествују и војници и музика. Ове године било је на дан св. Богојављења веома лијепо вријеме, па је по обичају дошло доста српскога народа у Госпић. Са тијем народом дошли су и неки момци

ПОДЛИСТАК.

ВРАНА И ЛАСТЕ.

ПАРАБОЛА.

Превео: **Милован.**

Била једна шумска врана, па здраво волела да једе мале птичиће. А није насртала на њих што би јој ваљда потребно било, да се њима одржи у животу, него тек онако, што је волела маснији залогај. И тако је била заволела јадне птичиће, да их је гутала онако живе заједно с перјем.

— Та, ја их, ето, не убијам, него их само склањам из хладног им гнезда у своју топлу гушу — говорила би врана, кад би је друге птице укоравале због њена разбојништва и прождрљивости.

Али с пролећа не беше оваквих масних залогаја. Гнезда беху празна у то време а до птичића већих птица није могла врана ни доћи. И зато врана одлучи, да походи своје рођаке, пољске вране, што живе тамо око села. Та тамо у селу са сваке воћкице и испод сваке стрехе чује се цвркутање малих птичића.

И изјутра рано, док још цело село мирним сном спава, диже се врана на пут и одлети једној својој пољској другарици, која је скакутала по угари и марљиво тражила за се свеже хране.

— Као што видим доручкујеш. А шта то тражиш — шта тражиш? — питала је своју другу и у тај мах слети на један дирек од ограде.

— Кра — кра, тражим црве и бубе — црве тражим — бубе тражим — одговарала је пољска врана.

— Но, и то ми је јело — и то ми је јело! — исмевала је шумска врана.

— Па, ја једем оно, што има!

— Једи ти мале птичиће! — мале птичиће!

— Тога не ма овде — тога не ма овде!

— То је јело — још како добро јело... Велика штета, што га не ма — штета, што га не ма!

— Али хајд' ти, друго, са мном — хајде са мном!

— А куда?... Куда? — питала је пољска врана и испружила свој врат.

— Па, у село... Под стрију! На дрвеће! Па да видиш птичића!

— Грехота је у њих дирати, грехота, грехота! — рече пољска врана.

— А зашто да је грехота? Зашто — грехота!

— Грехота, грехота!

— А за што грехота? Зашто — грехота?

— Грехота!

Али шумска врана не послуша своје пољске друге, већ одлети у село. И како долети до првога дворишта, а она слети на тарабу, па је отуд зверала на све стране, а нарочито је пазила на ласте, које су поплашено цвркутале и летеле око баште, а кад би се вратиле гнезду, лашчићи би их дочекали отворених уста.

Врана је мирно посматрала веселе ласте, али их није хтела напасти. По свом обичају никад није водила отворен бој, него је чекала згодан тренутак, као запета пушка, и изнебуха би јурнула на свој плен.

А кад су се ласте поново удалиле, врана лаким летом прелети и посади се на дрвету украј амбара. Радознало погледа око себе и за тим стаде кљуном да реди своје перје. Али чим је чула, како цвркућу под стрејом мали лашчићи, а она стаде клепетати кљуном, што је значило да је изгубила стрпљење и да би волела нападати. Али није знала, како би могла неприметно да се дошуња до гнезда. И скакала је с гране на грану, опруживала је свој врат, мотрила, вребала и чим би опазила да се приближују ласте, брзо би се сакрила у грању. Одлучила се, да одлети на испупчени крај од стреје и да отуд пограби мале лашчиће а после да их однесе на кров од амбара и полако да их редом прогута. Не би ти она ни за сав свет убила ни једно лашче, него би их

по обичају закићени тракама српске народне тробојнице.

Ту су прилику употријебила наша браћа римокатоличке вјере, а присташе странке права, да нас обиђеде код власти, да нас изазову да починимо неред, у чем нијесу успјели, да узвитлају прашину до небеса, и да тенденцијознијем и неистинитијем телеграфскијем и новинарским вијестима узнемире, цијелу земљу па и Високи сабор, представљајући нас Србе као демонстранте, изазиваче, изгреднике, убојице и паликуће.

Усљед случаја на св. Богојављење, којега изложисмо, издао је кр. котарски предстојник г. Александер Бенак ову одредбу:

„У задње вријеме а нарочито на дан славе св. Богојављења опазио сам, да се некоји сљедбеници српске православне вјероисповјести ките врпцама које имаду једнаке боје са народностном заставом краљевине Србије, усљед чега су настали изгреди замашнијега обсега, па се је бојати, пошто нема двојбе, да кићење ово имаде демонстративни значај, да би се слични изгреди наставити и веће димензије захватити могли.

Према томе, а за сачување јавнога мира и реда **забрањујем** свако кићење са врпцама, које имаду истовјетне боје са заставом кр. Србије, јер док није у смислу горе споменуте наредбе уз црквено народну заставу српске православне цркве извјешена и земаљска застава, нема кићење ово црквени значај, већ значај политичко демонстративни и т. д.“

Та одредба не каже ни мање ни више но да ми православни Срби демонстративно политичкијем начином радимо противу државноправнијех одношаја, да се китимо тракама тробојнице краљевине Србије те нам зато забрањује кићење тракама у бојама народне тробојнице.

Овака начела исповједали су и нама Србима подметали до данас, само екстремни политички елементи у нашој домовини, а сад видимо, на жалост, да ево и власт пружа руку тијем елементима...

Од вајкада смо ми Срби били вјерни и одани Прејасном пријестољу Његова Величанства и својој домовини. За ту своју вјерност добивали смо и захвалности и одликовања. И нема тога, који нама Србима са правом и разлогом може ма само један случај навести, да смо се огријешили о дужности према Узвишеном пријестољу и домовини.

Па кад је тако, није чудо, да се наше домољубно чуство узбуђује, да нас одредбе власти са оваком мотивацијом веома неугодно дирају. Но ми православни Срби стишавамо своју узбуђеност, и утјечемо се овом најсмјернијом представком Високом сабору са овом оправданом молбом:

Нека се законом уреди неограничено и слободно развијање српске народне заставе у домовини нашој, и нека се наведена одредба кр. котарског предстојника госпић ског опозове истијем путем, којим је и проглашена.

Тијем се само може стишати узбуркано и до темеља увриједђено чувство вазда вјернога српскога народа у овоме котару.

С овијем у савезу надамо се, да ће Високи сабор краљевина Хрв., Слав. и Далмације одредити што је од потребе, да се и остали захтјеви српскога народа наведени у представци од децембра 1898. законом уреди на корист домовине а на умирење српскога народа.

Очекујући праведно ријешење, јесмо најсмјерније потписани

Месеца јануара 1902.

(Долазе потписи.)

Политички преглед.

Угарски земаљски сабор. У седници од јуче, среде, продужена је расправа о државном прорачуну у опште. И како расправљање отима све јачег маха, изгледа, да ће се протећи до краја фебруара. Јосиф Бако, говори о газдинском положају у Угарској уопште и тражи, да се помаже рибарство. Имра Холаки вели, да је дуго живео међу Румунима, те добро познаје народносно питање. И тај спор сматра за најважнији међу свима другим невољама у Угарској. А да се тај спор реши повољно, препоручује као средство мир, љубав и слогу, јер много што шта тишти и Мађаре, као и Немађаре. Прима прорачун. Члан пучке странке гроф Вилчек говори затим против прорачуна, а Имра Хајдин полемише са Веселовским и вели, да словачко питање није политичко питање, већ друштвено и треба га решити — мађаризацијом. Међу тим Словаци из Горње Угарске неће народну (мађарску) државу, него федеративни државни савез, а тиме хоће да успоставе Сватоплукову државу. У том правцу пише и словачка штампа. Зато је опасно, да се уведе опште тајно гласање. Андрија Вертан говори о Секулцима и како би се њима могло помоћи, да се не повлаше.

Српска народна скупштина. У седници од јуче, среде, коначно је примљен у народној скупштини цео закон о општинама и у појединостима. За тим се прешло на решавање о предлогу Ивана Павићевића, да трошкови преког суда падну на терет државне благајнице. После дугих и исцрпних говора Љубе Живковића и Ивана Павићевића о прекном суду и његову раду, примљен је овај предлог једногласно и у начелу и у појединостима. При читању у појединостима, Љуба Живковић разлаже, како је на предлог једнога њиховога овај предмет одмах прихватио министар председник. Види се једнодушност у томе особеном случају, којим се осуђују пресуде прекога суда од 1899. г. Износи ивањдански догађај и настало стање, у којем није била никаква опасност за државни ред ни споља ни изнутра, како то тражи устав, кад треба да се огласи ванредно стање и преки суд. Набраја друге незаконитости при доношењу закона и наредаба, како су биле укинуте више инстанције судова, а све са намером да се уништи једна политичка странка. Истиче факат, да атентатор покојног краља Милана није никог познавао, ни видео пре суђења оне људе, које му је суд приказао као његове саучеснике. Помиње појаве лажних сведока против Пашића, који су га по том молили за опроштење и писмо Бадемлићево, којим тврди, да је Радоје Радојловић својим сведочењем пред преким судом соколио друге сведоке да лажно сведоче. (Гласови: Читајте писмо.) Неће да чита писмо, што се не односи на ствар. Наводи како је Крезовић обавештаван о људима, које је требао да тереши. Крезовић је неваљалац и за награду, коју није примио, он је лажно тересио људе; али и он није крив, па зашто се не пушта. Новац можете вратити, али патње и муке тим људима не можете вратити; нити радикалној странци клевету, нити земљи онај губитак. Утешан је факт, што је био пробуђен глас савести у целога цивилизованога света. Само ревизијом суда, амнестијом могу они заборавити муке. А амнестију да испослује није дужна само влада, већ и народно представништво. А Иван Павићевић жигоше неваљалство, насиље и пакост, коју је власт вршила под Владаном, па и саму крађу оне хране, која је за осуђене била намењена. Убили су атентатора незаконито само да се не сазна истина. Описује мучења у затворима и при спровођењу окривљених; није им се дала ни слама, која се даје осуђеницима за најцрња дела; па ни у болести није се с њима поступало, нити им се давало да напишу последњу вољу.

Осуђује као најцрње злочинце, који су опљачкали државну касу, учинили као дахије дела, за која су некрштене дахије платиле главом; а крштене дахије шетају се по Бечу (Живковић: Једу још хлеб овог народа) и како полузваничи лист каже, инсценирају читаве кампање против своје земље. По том се пројект прима и председник даје ¼ часа одмора.

Рат између Енглеске и Транзвала. У представци, што ју је послала холандска влада Енглеској истиче се необичност прилика, у којима се налазе Бури, који су одељени од целог света. Њихови заступници у Европи, не могу да се обавештавају с бурским ђенералима. С тога би добро било, да једна неутрална сила омогући ово међусобно обавештавање њихово. И Холандска влада мисли, да је она на то позвана. Како се заступници бурски налазе у Холандији, то би им холандска влада могла предложити, да иду у Африку, те да се договоре с бурским ђенералима, па добивши опширну пуномоћ, да могу преговарати о миру, да се врате у Европу. И ако би заступници пристали на предлог, да им се допусти слободна пратња и стави на расположење телеграфска жица, помоћу које би установили место, где би се састали с ђенералима. — Но енглеска влада, у своме одговору, цени човекољубивост холандске владе, која је послала своју представку без пуномоћи од бурских заступника и ђенерала, али она остаје одлучно при своме, да не прими посредовање стране које силе. Ако заступници бурски хоће слободне пратиоце, нека се обрате на енглеску владу и ова ће одлучити у тој ствари. Енглеска влада

живе прогутала све редом и тако их склонила на добро и топло место у свом бурагу...

И врана се није дуго колебала. Одлетела беше на стрију, те извукла из гнезда једно лашче, па онда беж' с њиме даље.

Али, ох, каква ли се галама диже одма после тога.

— Пазите! Пазите! — дерале су се оштро по ваздуху ласте.

Али се врана због тога ни мало не збуни. Знала је она добро, да ситна птица само оштрим цвркутањем брани своја гнезда од нападача. Та, и не зна ништа друго. Стога, дакле, мирно одлети на кров од амбара и тамо поједе уграбљено птиче. И већ хтеде поново да се упути гнезду, да га са свим опусти, али се над њоме искупило било већ много ситних птичица, које су све то јаче и очајније цвркутале. За часак се искупиле биле све птице из читаве околине. Ласте, врапци, свињаруше, шеве, косови, зебе и многе друге, и све су оштро цвркутале и очајно се дерале летећи око грабљиве вране. Очи су им севале од љутине и од жеље за осветом, те су своје кљуниће и нокте држале против вране на готово.

Али ова се није баш плашила од те претње. Та, перје ће је заштитити од нападаја, ако га буде... Али велика галама и оно оштро цвркутање, учини је нестрпљивом. Та, за Бога, побунише све село и цео свет ће сад да дозна, шта је она учинила. Та, она је хтела лепо у миру, да опустоши гнездо, а гле сад, изроди се читаво чудо... Али гледајте само! Ено чак и кокоши какоћу из свег грла, а деру се и гуске и патке..

И врана љутито, као оно кобац, полети усред јата. Али у томе изгуби некако равнотежу и стаде се преметати по ваздуху.

И, ох, каква радост и радосна дерњава се изроди због тога! И сама коба, која је иначе радо помагала врани у њеном разбојничком опустошавању гнезда, летуцала је око ње и церекала се из свег грла, и радосно лупала крилма.

Па и пољске вране, кад су чуле ову галаму искупише се и поређаше се једна до друге по баштеној огради. А кад их виде шумска врана, похита им на сусрет, да их позове у помоћ. Али пољске вране, њени стари, добри познаници, не хтедоше ни да чују о томе што, и једна од њих рече:

— Казала сам ја теби, да је грехота, дирати у птичиће, је ли? Ми немаримо за шкандале. Зато ће бити најбоље, ако их у будуће не будеш дирала, јер ћемо иначе и ми у њихове редове! Најпаметније ћеш учинити, ако одма одлетиш својој кући! Грехота је што си учинила, грехота, грехота!

И шумска врана посрамљена одлети и никад се више није враћала натраг.

А она пољска врана погледа у вис на ласте, што су летеле изнад ње и рече:

— Тако, тако! Држите се само сложно! То ће вас учинити јакима!

није приметила, да заступници бурски имају каква утицаја на бурске ђенерале. Енглеска влада мисли, да су сви конци у рукама Стејина и Шалк-Бургера. Зато би брже дошло до споразума, кад би се заступници Бура у Африци обратили непосредно на лорда Киченера. А Киченер је и онако упућен, да сваку покуду о престанку рата јави у Лондон. С тога је енглеска влада одлучно за то, да се преговори воде у Африци а не у Европи. А и путовање заступника бурских из Европе у Африку трајало би најмање три месеца, те би се за то дуго време узалуд продуживала непријатељства. — Види се из свега, да је и Енглеској догорело до ноката и да је и она жељна мира, што се Транзвала тиче, само још никако да нагази на начин, којим би могла да спасе и купус и козу да засити.

„Римски шанац.“

У понедељак био Мија у вароши, да плати порцију. Изгледа му страшно. Ал бележник вели: није то ни много. Шта само стаје државу, док све уреди и установи. Није више као пре. Народ има своје слободе, да бира и намешта, а шта само то вреди.

А баш уторак био избор општинског кнеза. Мија помисли на ону силну порцију, обуче се у стајаће руво па ће на избор.

Ал најпре отправи сву чељад и слуге на салаш и нареди им, да дуж целог доњег краја копају шанац — широк и дубок. И нека никако не прекидају, док он не дође и не каже да је доста. А он ће доћи кад буде време . . .

Он није волео да много говори, заповести су му биле кратке, јер је мислио, да ће до подне и он стићи с избора,

А хтео је и он, као и све село да бира деда Цветка. Хвала Богу и ако се доста плаћа, имају и слободу, да могу бирати по вољи.

У општинској кући, сви редом вичу: Живео деда Цветко, само се солгабиров смеши и вели: Полако! Ви имате слободу да бирате кога хоћете, ал само од оне тројице, које ја предложим и кандидирам. А ја кандидирам: Панту, Марка и Јанка. И каже им већ и презимена.

Панта је већ био кнез, и није био рђав, само је човек болешљив. Има грч у прстима десне руке, па што ухвати не може да пусти. Зато га и зову у селу: »Наш отац — Георгије.« Марку фали само то, што није сасвим читав, а Јанко је опет са свима бирташима род, а он је опет, као сваки прави човек погинуо за својим родом.

Нико неће о њима да чује, но само вичу: Живео деда Цветко! Солгабиров опет вели: — Дакле бирајте! Вршите ваше право и слободу. Ето вам Панте, Марка и Јанка. Ма кога да изаберете, нико вам не може ништа.

Свет се ускомешао, а Мија каже: — Ако си ти луд да их предложиш, нисмо ми луди да их бирамо.

И направи се мала гужва, а из те гужве напослетку се одвојише два жандара, па терају Мију у варош као бунтовника . . .

То је било уторник око 10 сати ујутру. А у суботу по подне пустио суд Мију на јемство, док му се не сврши суђење.

Било је пред вече, али је још сасвим видно, те Мија и не оде у село, него ће свратити на салаш, док се не ухвати ноћ . . . А кад дође близу, не може да позна предео. Рекао би и јесте и није. Све је као да јесте, само има некакав брег, неки насип, као оно на римском шанцу код Темерина. — Ко ли се то опкопава? — пита Мија самог себе, кад се већ јаче приближио . . .

А кад би на месту, виде, где његови ради све једнако копају... Кад је полазио на избор, рекао им, нек све једнако копају и нек не прекидају, док он не дође.

Ево се сад вратио. Он је мислио мали шанац, где ће да се одлива вода, а гле ово шта је. У селу сад то зову римски шанац.

Римски шанац је знак негдање борбе за слободу, а овај нови римски шанац је знак данашње наше слободе.

А шта је било са кнезом? Сељани изабрали Панту, онога што има грч у прстима. А кад се сврши избор рекоше: Добро смо радили. Онај један је луд, овај други пијан, а Панта је само болестан. И од те болести ће народни црквени сабор наћи лека, па ћемо ми тај лек употребити и за нашег Панту.

— И сад нек још ко каже, да многи наш свет не зна шта ради. С. Н. У.

Вести из места и са стране.

Свечаност у славу рата за ослобођење. Словенско добротворно друштво у Москви приређује свечаност у славу 25-годишњег спомена на рат за ослобођење, што су га водили против Турске Руси, Срби и Бугари. Том приликом биће парастос погинулим на бојном пољу а за тим ће окитити венцима гробове ђенералског спомоћника Столипина и воће прве бугарске чете, Колинина. После тога биће свечана седница, где ће бити говора о јунацима из рата за ослобођење. Певаће се песме у славу св. Ћирила и Метода, словенских апостола, а за тим руска, српска, бугарска и црногорска химна. Најзад ће се учинити помен покојним руским царевима Александру II. и Александру III.

† Урош Нецин. Пишу нам из Арад Гаја: Овде на мртвој стражи преминуо је овдашњи ратар Урош Нецин у 62. години свога живота у очи св. Саве и на појутарје светог Саве буде сахрањен. Покојник је још за свога живота оставио овомесној срп. прав. црквр.-школској општини своју кућу и два и по ланца земље за издржавање овомесне српске православне вероисповедне школе у вредности од 10.000 круна. Није имао свога порода па се сетио овомесне српске црквено-школске општине и тиме у ред српских добротвора ступио. Покојник је врло добар Србин био и са својим поклоном је постигао, да ћемо га се сећати докле Србина у Арад Гају буде. Покојник је од стране овомесне срп. црквр.-школске општине лепо и пристојно до вечите куће отпраћен био. При погребу су чинодјествовали пречасни госп. Јован Новаковић протопрезвитер темишварски, часни госп. јер. Александер Бранковић парох арадски. При погребу је толико света било, да није могло стати у цркви и било је ту и друге народности као Романа, Мађара и Немаца. Као што се покојник сетио свога рода и народа нек му је лака црна земља и слава!

Поздрав италијанске војске црногорској војсци. Читамо у „Гласу Црногорца“ ово: „Поводом рођендана Њеног Величанства краљице Јелене био је у војничкој школи у Модени велики банкет, на ком је било око 700 особа. Заповједник школе генерал Пруденте држао је том приликом одушевљену беседу о везама између Италије и Црне Горе, у ком је изразио дивљење црногорској војсци „која је мала али која је у историји велика са дивних примера јунаштва и пожртвовања за слободу и независност своје земље;“ па уверен да одговара жељама свих присутних, међу којима је и један млади Црногорац, управио је храброј црногорској војсци у мисли топли и братски поздрав. А беседу је завршио пијући у здравље краљице Јелене „која данас симболизира срца Италије и Црне Горе, која заједно ударају од радости наравне и пуне љубави“. Весели се састанак завршио како пише „L' Italia militare e marina“, са краљевским маршом и са црногорском химном уз једнодушно клицање краљу и краљици, Италији и Црној Гори.“

Дипломатска вест. Из Софије јављају, да је Марко Балабанов, досадашњи председник собрања, именован за дипломатског агента у Букурешту, а књижевник и бивши министар Константин Величков именован је за дипломатског агента у Београду. Говори се, да је ово последње учињено по жељи Русије, која би хтела, да Србија и Бугарска сагласно раде у стварима на балканском полуострву.

Задруга Срба Занатлија Новосађана одржаће своју тридесетдругу редовну годишњу главну скупштину у недељу 27. јануара (9. фебруара) 1902. у 2 сахата после подне, у здању српске основне средишне школе са овим дневним редом: 1. Оверење присутних задругара. 2. Чита се читуља умрлих задругара. 3. Извештај управног одбора о своме годишњем раду. 4. Извештај благајником о стању благајнице и предлог рачунских прегледача ради разрешења. 5. Извештај одбора о иступелим и примљеним задругарима и помажућим члановима. 6. Избор председника, потпредседника, благајника и осталих часника за 1902. годину. 7. Избор половине одборника, у смислу §. 13. задружних правила. 8. Одборски предлози за одлуку. 9. Предлози појединих задругара. 10. Прорачун за годину 1902. 11. Избор тројице скупштинских изасланика ради оверења скупштинског записника.

Српска књижевна дела у чешком преводу. Пишу нам из Прага: 31. јануара по новом приказивана је овде први пут у Швандовом позоришту на Смихову драма Бранислава Нушића: „Тако је морало бити“. Вредно је да се забележи, да је то уједно и први српски комад, који је на чешкој позорници приказан. О самом том делу, држим, да није потребно да говорим, јер мислим, да наша публика већ познаје из приказивања народног позоришта, него ћу само рећи, да је овде та Нушићева позоришна игра леп успех пожњела (5. фебруара ће се поново приказивати у истом позоришту); да се о њој досадања критика већином повољно изразила и да је међу Чесима опћу радост изазвало, што су имали прилике, да и српски комад већ једном на чешкој позорници виде. Што је све то учињено највећа је заслуга саме управе поменутог позоришта и г. дра Вацлава Ховорке, који је тај комад са српског на чешки превео. — С овим у свези морам још нешто изнети, а то је, да је то Нушићево дело изашло у чешком преводу, као прва свеска „Српске библиотеке“ („Srbská knihovna“), накладом г. А Екерта, управитеља више трговачке школе. Цел те књижнице је, да упозна чешке читаоце с одличним делима српских аутора, како лепе литературе, тако и историје, народописа и других области. — Ми Срби се са своје стране можемо само радовати том покрету међу браћом Чесима и трудити се, да и ми исти такав покрет код нас започнемо, како би се и ми што боље упознали са великим делима чешке литературе и чешког народа у опште, јер смо у том погледу — жали боже — много заостали. Тим би уједно — и то на своју корист — и ми учествовали у остварењу оних тежња, које све више и више отимају маха и којих остварење заиста све јаче и јаче постаје потребом, а то су, да се Словени међу собом што више познају и духовно зближе и уједине. *К.*

Беседа. „Добротворна Задруга Српкиња“ и „Српска Певачка Дружина“ приређују у Суботици на Сретеније 2. (15.) фебруара 1902. г. у дворанама гостијоне „код вароши Пеште“ беседу.

Време. Очекивати је дању топло, а ноћу хладно и необично суво време, а само по где-где помало кише.

Вода. Дунав опада, а Сава а Тиса расту.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 24. јануара.

Будимпешта. Краљ је примио после подне председника министарства Села у подужој аудијенцији. После подне био је министарски савет. Голуховски долази овамо у суботу. С њиме долази и Кербер. Расправљаће с угарском владом текуће ствари.

Будимпешта. Сел је изјавио, да ће што пре поднети сабору законски чланак о подржављењу санитета.

Беч. Словени су врло незадовољни због изјаве министра просвете у ствари гимназије у Цељу (Цили). Због тога се положај јако погоршао.

Фине. Бивши српски министар и први радикалне странке Коста Таушановић лежи овде на самрти. (Таушановић је отишао пре неки дан да потражи лека својој бољи. Сад нам стиже из Фине овај брзојав. Фине је у Тирингијским висовима, Саксонска.)

Будимпешта Рабар говори у сабору о рушњачкој акцији. Доста је чињено за њих, али има још много да се учини. Оно државно земљиште од 200.000 јутара треба уступити њима уз мали откуп. Они ће пуста земљишта засејати и неће падати влади на терет. Раткај напада владу што завори народ. Народ хоће самосталан ђумрук. Говорник тражи независну самосталну Угарску.

Српско народно позориште.

Ред позоришних представа.

У суботу, 26. јануара (8. фебруара): Свечана представа у славу и спомен посмртне педесетогодишњице **Петра Петровића-Његоша: „Горски вијенац“.** Историјски догађај при свршетку XVII. века. Саставио Петар Петровић-Његош, владика црногорски. У два раздела за позорницу удесио А. Хаџић, музика од Исе Бајића. — »Пролог« за »Горски Вијенац« написао др Лаза Костић. — »Апотеоза као епилог«, написао Јован Живојновић, музика од Исе Бајића. (Претпоследња представа).

Претплатничка права на ложе или места важе до четвртка 24. јануара (6. фебруара) о. г. до подне.

ПОЗИВ
НА ПРОДУЖНУ КОНСТИТУИШУЋУ
ГЛАВНУ СКУПШТИНУ
СРПСКЕ ПОВРТАРСКЕ ЗАДРУГЕ
У НОВОМЕ САДУ.

Пошто су прошле недеље 20. јануара (2. фебруара) о. г. на главној скупштини само 2 тачке дневног реда решене и то: изабран је председник и перовођа и примљена су друштвена правила; позивају се чланови »Српске повртарске задруге у Новоме Саду« да дођу у продужну конституишућу гливну скупштину у недељу 27. јануара (9. фебруара) о. г. после подне у 2 сахата у српску народну основну средишну школу (код св. Николајевске цркве) ради даљег конституисања.

Дневни ред:

1.) Избор управног одбора.
2.) Избор надзорног одбора.
3.) Избор одбора који купује робу.
4.) Евентуални предлози.

Др. Бранко Илић перовођа. **Божидар Поповић** председник.

Јавна захвала.

У току 1901. год. правосл. срп. црквн. општини у Сантову, стигли су следећи поклони:

Никола Јоцић становник сантовачки, Србин римокатоличке вере, из велике љубави према св. православној вери, украсио је св. храм наш са врло лепим полијелејем у вредности 100 круна.

† Петар Дугалин, Марин Балатинац и Марин Андрин скупили су међу сантовчанима 100 круна, да које су купљена 2 црквн. барјака.

Славна правосл. срп. црквн. општина у Сегедину послала је на дар свилено „небо“.

Госпођа Јелена уд. Коњовић из Сомбора, поклонила је 5 полусвилених стихара за ђаке.

Госпођа Јулка Данила Живковића из Ст. Бечеја, 1 врло лепо извезен стихар ђачки.

Господин Урош Рацковић из Дарде, поклонио је 4 ђачка чирака. — Господин Теодор Љубиша из Земуна, 3 ком. топа.

Господин Петар Николић из Загреба, послао је на дар добрим ђацима 50 ком. књига „Светосавски дар.“

Господа књижари: Арса Пајевић, Лука Јоцић, Браћа М. Поповић из Новог Сада, и Миливој Каракашевић Сомбора, поклонили су књиге, таблице, прописева и др. школској деци.

Славна правосл. црквн. општина у Новом Саду, поклонила је нашој новоотвореној школи 15 скамија и сав намештај школски и 32 круне у име преноса.

Господа чланови „Српске Читаонице“ у Сомбору свој прилог од 21 круне, за које су купљене књиге школској деци.

Коста Максимовић из Карансебеша једно скупоцено сребрно кандило.

Свима тим племенитим дародавцима, потписани, у име правосл. срп. црквн. општине изричу најтоплију захвалност, са жељом, да се и други родољубиви Срби на њих угледају, како би ову нову и у свему оскудну црквн. општину, бар са оним, што је најпотребније снабдети могло.

У Сантову, 16. (29.) јануара 1902. год.

Никола Мидић, администратор парохије. **Шандор Андрин**, председник.

ОГЛАСИ.

ЗАБРАН „КАСАПОВАЧА“

бивше имање пок. **Владислава Вујовића**, бив. државног саветника,

у атару шабачком, два километра удаљено од вароши, ближе савској обали, у простору на осамдесет (80) хектара богате земље: ораће, под ливадом и под шумом, све укупно. Шума је у 7 парцела: растова, грабова, јасенова, брестова — за дуге и осталу грађу.

Ово имање продаје се из слободне руке, све укупно, а и подвојено: шума и земља.

За цену и услове купци нека се обрате сопственику имања у **Београду**, „Немањина“ улица број 26. 46 2—4

НОВОУРЕЂЕНА
ПРВА ХРВАТСКА ФАБРИКА
ЖАЛУЗИЈА, РОЛЕТА,
ДРВЕНИХ И ЖЕЛЕЗНИХ КАПАКА И КАРТОНАЖА
Г. СКРБИЋ
Илица 40. ЗАГРЕБ Илица 40.
ОСНОВАНА 1889.
препоручује своје на гласу солидне, тачне и јефтине
домаће фабрикате
ОДЛИКОВАНЕ НАЈВЕЋИМ ОДЛИКОВАЊИМА.
Модерне машине!
Без конкуренције!
Ценовници бадава и франко.
Поправци брзо, тачно и јефтино.
51 1—24

МАЈУРГАЗДУ

треба подписани, који мора бити вешт књигама и свима гранама господарства. Пијанац несме бити. Треба да је ожењен, жена писмена а једне вере, газдинству вична и да помаже код куће надзор водити. Првенство има, који је више година у господарству таково место заступао а и данас је у томе, и који се особно представи, и услове своје стави.

Наступити место може најдаље до 1. маја а и пре

У Дарувару. **Коста Јовановић**, велепоседник.
41 3—3

„Baaume de Pétrole“

УПОТРЕБЉАВАЈТЕ САМО од ПЕТРОВИЋА

Ми смо питали наше кућевне лечнике, које је средство најбољ ПРОТИВ ОПАДАЊА И ОСВЕЖИВАЊА КОСЕ. Нами су препоручили „Петролеум-балсам“ „Baaume de Pétrole“ и ми из искуства слободно препоручујемо употребљивање тога јединственог средства без шпеције које није шкодљиво а мирис пријатан.

Кроз употребу петрол. балсама постиже се успех: да коса изнова освежи и добије врло леп сјај постане гипка густа и мека. Перут изчисти и почне бујно напредовати.

Једна боца кошта 3 круне заједно са упутством.

Само оригинално добија се у дрогерији.

741 15—25 **Petrovits Miklos** Budapest Becsi utcza 2 szam.

НАЈБОЉЕ ПРОТИВ ОПАДАЊА КОСЕ

Испитано престолничким физиком.

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
СТЕВАНА Д. ШИЋАРЕВИЋА
У ТУРСКОМ БЕЧЕЈУ

потребује спомоћника, који је вешт продавац и који говори подпуно мађарски. Ступање 15. фебруара п. р. о. г. 53 2—3

ВАЖНО ЗА МУШКЕ КРОЈАЧЕ!

Шотписани примам кројаче, да их изучим најмодернијем кроју, по методи центиметера, по најумеренијој цени.

ИМАМ КРОЈАЧА у тој струци, који је кројачку вештину у кројењу изучио у иностранству и бавио се на академији за предавање учења кроја за мушка одела. Учење састојаће се из три курза., по свршетку учења кроја даће се сваком ученику кројачу прилика, да у мојој радионици скроји неколико одела, те да се тим увери, да може самостално кројити.

На овај корак упутила ме је и охрабрила та околност, што сам приметио, да неки учекрој код оних, који би сами потребу имали да што боље и више науче кројење.

УЧЕЊЕ КРОЈА предаваће се на српском, мађарском и немачком језику од 1. фебруара. Ко би желио да се усаврши у кроју, нека се обрати на доле подписаног.

У Новом Саду, на св. Саву 1902.

Светозар Миловановић, кројач, у кући „Хотел царице Јелисавете.“
39 4—10

ФЕЛЕРОВ »Елза-Флуид«
са марком „ЕЛЗА“
био је са златном и сребрном медаљом на изложбама у Берлину, Лондону, Марсељу. Ници и Паризу одликован.

ДА БИ СЕ СВАКА ЗАБУНА ИЗБЕГЛА
умољава се п. н. публика, да при куповању „ЕЛЗА-ФЛУИДА“
ИЗРИЧНО
Фелеров „ЕЛЗА-ФЛУИД“
ЗАХТЕВА

ФЕЛЕРОВ „Елза-Флуид“ је неопходни лек за народ и кућу, који сигурну и брзу помоћ пружа.

ФЕЛЕРОВ „Елза-Флуид“ је хиљаду пута опробан изврстан **биљних-есенција Флуид**, који чудотворно делујући помаже и највише болести лечи.

ФЕЛЕРОВ „Елза-Флуид“ је, као што то 12,546 изјава благодарности сведоче, опробан лек код **главобоље**, зујања у ушима болести нерва, дрхтавице, слабости и изнемоглости. Лечи **зубобољу** и одстрањује рђав задах из уста, јача месо око зуба. Делује сигурно код оних који пате од мускула услед **назеба и промаје, прободања, костобоље, реуме, узетости у рукама и ногама.** Изврсна је **водица за очи.** Нема јој равне код кијавице, **кашља**, промуклости, **грознице, знојења**, код застареле или нове **трбобоље, немања апетита, несвести, колике**, катара и многих других болести. — Благодарни болесници пишу из сопственог искуства, да

ФЕЛЕРОВ „Елза-Флуид“ брзо и сигурно помаже и код таких болести, које нису у упутству споменуте. У тешким случајевима може се и **лекар питати за савет**, како треба „Фелеров Елза-Флуид“ употребити, јер многи лекари, који су овај лек на својим болесницима опробали, исти најтоплије препоручују.

ФЕЛЕРОВ „Елза-Флуид“ је такав лек, коме је тако ретка и велика почаст указана, да је са **златним медаљама, крстом и почасним дипломама на изложбама у Паризу, Лондону, Берлину, Ници и Риму** одликован. Преписи диплома стоје п. н. публици бадава и наплаћено на расположењу.

ФЕЛЕРОВ „Елза-Флуид“ је само онај, на чијем свакој бочици **придоданом упутству** стоји име „ФЕЛЕР“ и који на свакој бочици заштитну марку „ЕЛЗА“ носи.

ФЕЛЕРОВ „Елза-Флуид“ **не треба ни са каквим другим Флуидом** заменути и треба увек изрично захтевати „Фелеров Елза Флуид.“ Треба се чувати од подражавања. Сваки који произвађачу „Фелеровог Елза-Флуида“ пошље фалзификат, биће награђен.

ЦЕНЕ:
1 туце Фелеровог „Елза-Флуида“ стаје са упутством у свако место с плаћеном поштарином **5 круна.**
2 туцета 8 К. 60
3 „ 12 „ 40
4 „ 16 „ —
Мање од 12 бочица не шиљу се поштом.

Упутства и проспекти шиљу се бадава и наплаћено.

Уз наплаћену поштарину и паковање бадава а уз поузеће или наплату новца унапред разашиље једини произвођач:

Fabrik des „Elsa-Fluid“ E. V. FFLLER, Stubica,
Kirchengasse (Agramer Comitat)

Главно стовариште: код апотекара **Josef von Török**, Königsgasse Nr. 12. — **Eggers „Reichs Palatin“** апотека, Váczi körút 17. и код апотекара **Béla Zoltán**, Grosse Kronengasse Nr. 23.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.